

Fericiților Martiri, care bine v-ați nevoit și v-ați încununat,
rugați-vă Domnului să se îndure spre sufletele noastre.

LUNA MARIEI

CALEA DESĂVÂRȘIRII

Revistă de spiritualitate și de cultură creștină a Societății
„EPISCOP DR. IOAN SUCIU”
Anul XXV Nr. 5 (322) mai 2021

„Maratonul” de Rozarii

În contextul epidemiei care înspăimântă lumea și îi tulbură certitudinile, Papa Francisc a avut inițiativa ca în luna mai, lună dedicată Sfintei Fecioare Maria, în Sanctuarele mariane de pe tot cuprinsul pământului să se înalțe rugăciunea Sfântul Rozariu pentru sfârșitul flagelului.

„Maratonul” de Rozarii l-a început Papa Francisc în prima zi a lunii mai și tot Sfântul Părinte îl va încheia în ultima zi a lunii. În toate zilele acestei luni, credincioșii din lumea întreagă vor fi uniți prin recitarea Rozariului, la ora 18.

Au fost alese 30 de Sanctuare mariane - reprezentative pentru toate celelalte -, unde se va recita rugăciunea Rozariului în fiecare din zilele lunii mai. Inițiativa spirituală a Papei Francisc este promovată de Consiliul pontifical pentru Noua Evanghelizare, care va susține și implicarea celorlalte Sanctuare mariane, încât fiecare credincios, familiile și comunitățile Bisericii să ia parte la acest „Maraton”.

Deschiderea acestei luni de rugăciune a Rozariului, la intenția Sfântului Părinte, în Biserica noastră a coincis cu Sfânta Sărbătoare a Paștelui, este motivul pentru care chemarea Reuniunii Mariane ca prezență în această coroană de Rozarii. La Sfintele Rozarii care s-au vor recitat zilnic la ora 18.00, au luat parte marianistele și marianiștii care nu vor fi la Sfânta Liturghie de la ora 18.00. Înscrierile la această participare zilnică s-a făcut cu atenție, ca să nu rămână zile fără prezența noastră. Ca în fiecare an, am avut și acum „O zi și o noapte de Rozarii neîntrerupte” (pentru fiecare persoană, o oră). Am început în 12 mai, în ajunul apariției Sfintei Fecioare la Fatima, la ora 7.00 dimineața, și am continuat după Sfânta Liturghie, de la ora 9.00, până în 13 mai la ora 8.00 dimineața. Am chemat Reuniunile Mariane din Eparhie să fie cu noi în această formă de recitare a Rozariului, la care aducem și mica jertfă a Rozariilor din timpul nopții.

Sfântul Părinte dorește ca Sanctuarele mariane din toate țările lumii să însuflețească participarea credincioșilor la acest „Maraton” de Rozarii. Ca întotdeauna, rugăciunea Rozariului ne va aduce în fața ochilor și în suflet imaginea Preacuratei, Ocrotitoarea și Mijlocitoarea noastră, căreia, cu toată încrederea, îi vom cere ajutor pentru omenire, prin puterea Sfântului Rozariu. Trecând mâinile peste bobیțele înșirate ale Rozariului, sufletul își va regăsi liniștea și darul să privească spre Cer ... Și această liniște, și această privire vom cere-o pentru lumea atât de încercată de teamă și de suferință, vom cere-o pentru fiecare persoană care tremură pentru viața celor dragi, ca să primească ceva vindecător.

Am cerut ajutor și binecuvântare pentru medici și personalul sanitar, care, cu nemăsurată dăruire și permanent risc, sunt lângă suferințele bolnavilor.

Cu acest „Maraton” de Rozarii, în luna Preacuratei din acest an, rugăciunea izolată a fost, poate, mai restrânsă, va câștiga însă loc rugăciunii lumii credincioșilor pentru întreaga lume.

CALEA DESĂVÂRȘIRII

Despre rugăciune

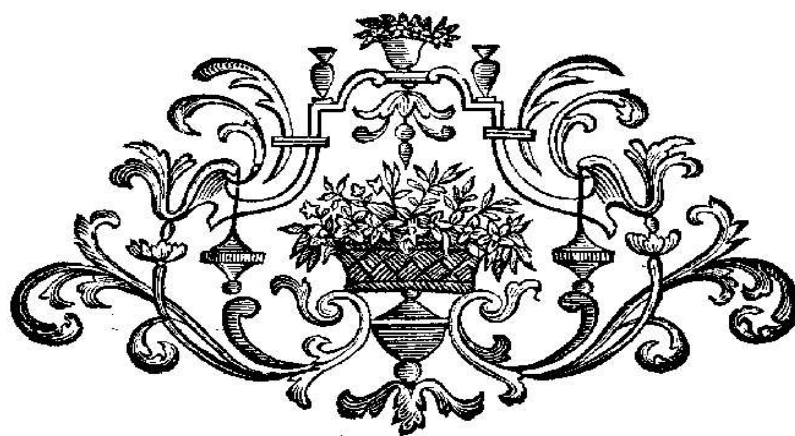
Nu este grai care să poată spune îndeajuns ce preț are comunicarea omului cu Dumnezeu, rugăciunea, și cât folos ne aduce. Dacă în lume cei ce sunt împreună cu oamenii prudenți și înțelepți, își formează sufletul și judecata prin discuții cu acestia, și devin mai buni, cu atât mai mult vom avea folos de pe urma unei apropieri mai dese de Dumnezeu.

Părintele spiritual

din Alfonso Rodriquez, SJ

“Calea Desăvârșirii Creștine”, vol. I,

Oradea 1933

SUMAR

Editorial.....	2	A fost odată evenimentul Fatima	
”Strigoaica”.....	4	și a rămas actual.....	15
Pagini bilingve.....	10	Despre speranța frumuseții,	
Eminența Sa Cardinal		despre frumusețea credinței.....	17
Lucian Mureșan.....	12	În parc.....	20

„Sfânta Fecioară, chipul cel mai frumos de femeie

V-am vorbit de atâtea surse de viață sufletească; Sfânta Liturghie, Sf. Mărturisire, Credința tare și dragostea față de El, amintirea de Patimile Sale Sfinte, dar nu v-am pomenit de *Sfânta Fecioară, chipul cel mai frumos de femeie*.

Ea nu e numai cea plină de har și de dar, ci e cea plină de viață și de putere. Ea este mijlocitoarea noastră pe lângă Dumnezeu.

Când privim pe Sfânta Fecioară, nu o privim numai ca pe o grațioasă Mamă a lui Dumnezeu, Mama Regelui Etern, ci o privim și ca pe cea care e *Ministrul bunătăților lui Dumnezeu față de noi*.

Când Pruncul Isus se simte asediat în tine de irozi cruzi și vor să-L răpună cu sabia lor, tu ce faci?

Mic și neputincios, tu spui: Sfântă Fecioară, ocrotește-L pe Pruncul Isus, că Tu pe pământ L-ai ferit de Irod, păzește-L și acum în leagănul inimii mele, căci e și leagănul Tău.

Eu nu vreau să mă lepăd de El, însă știi că suntem atât de slabi. Tu îți aduci aminte de slăbiciunea celor ce s-au lepădat în noaptea aceea, spre Ana și Caiafa, când Petru și-a ieșit în cale și și-a spus: „Maică Sfântă, și eu m-am lepădat de El”. Și Tu ai plâns pentru slăbiciunea omenească și l-ai întărit pe bărbatul ce avea să fie stânca pe care să se zidească Biserica.

Cristos a zidit pe *stânca muntelui Petru*. Cea care cunoscuse slăbiciunea știa câtă nevoie are lumea de ocrotirea Ei. Și astăzi își pleacă mâna Ei în lume, când aici, când dincolo, aducând ruga și cererile Ei în sufletul nevinovat al Bernadetei și al celor trei copilași din Fatima: „Faceți mari ispășiri pentru păcate și ajutați-mă cu viața voastră nevinovată”.

Pentru cine? Pentru noi păcătoșii, pentru noi oamenii. Ea este *pavăză între noi și Dumnezeu*, între rău și bine, între mine cea slabă și între mine cea udată de sângele lui Isus, între omul vechi din mine și omul nou.

Ea se pune între Dumnezeu și noi, între noi și dreptatea lui Dumnezeu, între noi și irozii pământului, ca să apere pe Cristos din sufletul nostru. Și când ai avut nenorocirea să cazi, fă ca Alfons Ratisbonne - s-a plecat în fața Mântuitorului, a îngenuncheat în fața altarului în care se găsea Cristos, dar a fost atât de copleșit de păcat, că n-a îndrăznit să stea în fața altarului. Și atunci, îngrozit, se ridică și plecă să se așeze sub statuia Sfintei Fecioare.

Deci încredințați-vă cu ruga de fiecare zi Sfintei Fecioare. Așa cum odinioară a venit pacea pe pământ prin mâinile ei, dându-ne pacea lumii prin Cristos, tot astfel pacea pe pământ vine tot prin mâinile ei.

Episcop Ioan Suci

„Strigoaica”

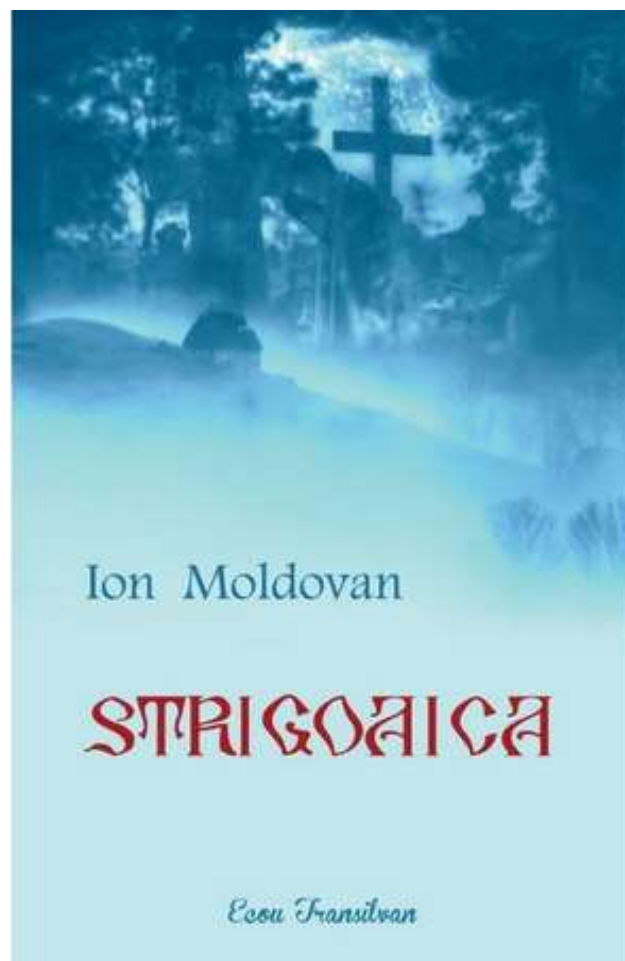
Scriitorul ardelean Ion Moldovan, cunoscut cititorilor revistei prin prezentările volumelor de proze: *Strada Petru Groza nr. 3*, *Tănase și a’lui* și *Ce-o da Blaju’!*, oferă astăzi iubitorilor de carte un nou volum de povestiri, *Strigoaica*, pe care dorim să-l aducem în atenție.

Volumul dă prilejul reîntâlnirii cu arta distinctă a literaturii ardelenesti, amintindu-l pe scriitorul și Părintele I. Agârbiceanu, Ion Moldovan fiind unul din urmașii săi.

Ambii scriitori se remarcă prin capacitatea de a evoca un spațiu și un timp istoric comun: Blajul și împrejurimile, de unde provin și unde s-au format uman și spiritual, și anii care preced dezastruosul 1948, anul 1948 și cei imediat următori, scriitorii găsiindu-se în interiorul evenimentelor nimicitoare din aceste vremuri. Și tot la ambii scriitori există o puternică legătura afectivă cu tot ce reprezintă Blajul, atât de puternică, încât se manifestă direct și în scris.

Istoricul literar Mircea Zaciuc amintește un drum făcut împreună cu Agârbiceanu la București: „*La Blaj se ridică să vadă vechea stampă a orașelului ațipit. <Școlile >, zise doar. În atitudinea lui mi se păru că era un omagiu*”.

La distanță de ani, în scrisul propriu al lui Ion Moldovan, se regăsește același omagiu.

Apărut în Ed. *Ecou Transilvan*, Cluj-Napoca, 2021, volumul *Strigoaica* cuprinde patru povestiri: *Strigoaica*, *Doamna Mimi*, *Binghiu* și *Popa Sandu*. Cartea nu este prefațată, la final, sunt redată sumare observații critice cu aprecieri ale lui Dinu Săraru, Ion Brad și Ion Buzași, privind proza generală a autorului, nu volumul pe care îl prezentăm.

Cu povestirea *Strigoaica*, intrăm în locurile în care s-a născut și a crescut scriitorul, în lumea satului transilvănean, cu holde, codri, văi și freamăt de viață, dar și tărâm de legende prielnic miturilor, unul fiind

(continuare în pag. 6)

(urmare din pag. 5)

credința că sufletele rele ale morților devin strigoi aducători de rău. Acest mit este tema povestirii Strigoaica.

Cadrul favorizează cursul întâmplării: *„Doamne, ce întuneceală că te ia frica, vorba singură prin curte Salomia, cătrănită că tocmai, fără să bage de seamă, călcase unde era tina mai mare în curtea găinilor. Plouase în ultimile zile și pământul se transformase într-un glod sur și lipicios”*.

În timp ce pregătea pentru noapte păsările și animalele gospodăriei, în întuneric și noroi, Salomia auzi strigătul ascuțit al cucuvelei, prevestitoare de rău și „... se scutură de frig. Ori de frică”. Frigul era reacția împotriva frigii, iar frica, răspunsul la un rău, la un pericol care o amenința. Nu un pericol real, ci ireal, știut în lumea satelor din spusele nenumăratelor generații, conflictul este interior. La frica simțită, Salomia va reacționa potrivit celor aflate de la bătrâni, ca să alunge răul: *„își scuipă în sân <ptiu, ptiu, ptiu, ptiu>, făcându-și cruce” și continuă: „Doamne, ferește-ne de rele și de năcazuri”*.

Bâjbâind prin tină și întuneric, i se păru că aude un strigăt înfundat, care peste câteva clipe devine perceptibil: *„...tooor! ...jutoor!* Aieva sau nălucire? Nu departe era cimitirul. Obişnuia să meargă la gardul dinspre cimitir ca să vorbească cu omul ei sau cu cei duși în cealaltă lume. Acum căuta să se liniștească, să

alunge teama ce o cuprindea: *„No, ia năluciri de muiere bătrână...”* Nu-și termină gândul, când, lămurit, o voce venea din măruntaiele pământului: *„Ajutoooooor! Oameni buni, nu mă lăsați!”* Înlemni ca lovită în moalele capului și regăsi rugăciunea: *„Doamne, apără și păzește!”* Până să termine rugăciunea, Salomia auzi deslușit: *„Nu mă lăsați în groapă, oameni buuuuuni! Scoateți-mi-ți afarăăăă! Ajutoooooor, luumeeee!”*

Salomia și-ar fi putut pierde stabilitatea, dar și-a adunat toate resursele interioare ca să se protejeze și, *„împinsă parcă de o mână nevăzută, femeia nu se mai opri decât în uliță!”* Și tot privind în urmă, *„cu năframa căzută de pe cap, desculță ...”* a ajuns la casa finilor. Mai repede decât s-ar putea gândi, urcau spre cimitir preotul și, înșirați, cantorul, finii Salomiei și Salomia, în timp ce strigătul de ajutor nu contenea. Într-o groapă era căzută Șofronica, o bătrână bețivă care s-a dus în cimitir să *„vorovească cu omul ei”*.

Cuvântul blând al preotului, care o chema pe bătrână la rugăciune pentru spaima trăită, încheie povestirea.

Fără efort creativ, Ion Moldovan intră în atmosfera subiectului și povestirea curgătoare este întrețesută cu dialoguri și monologuri, cu descrieri și portrete, în primul rând al Salomiei, personajul principal, dar fiecare personaj este creionat printr-o

(continuare în pag. 7)

(urmare din pag. 6)

trăsătură reprezentativă. Concordanța dintre natură înnegurată și apăsarea sufletească a personajului central, trecerea prin stările psihice ale fricii, fac ca povestirea să se încadreze în povestirile psihologice de înaltă valoare. Este și motivul pentru care dă și titlul volumului.

Din lumea satului este inspirată și povestirea *Binghiu*, în care precumpănesc notele moralizatoare.

Doamna Mimi este o povestire psihologică cu un conflict dublu, unul interior, determinat de cel exterior: prăbușirea unei lumi și nașterea alteia, cu totul potrivnică. Întâmplările se petrec la Blaj în anul 1948, „*când arestările se țineau lanț (...) Aproape că nu era zi în care să nu auzi de cutare preot, ori cutare profesor, ori cine știe de cine că a fost arestat. Și asta a durat ani de zile. Ani lungi cât veacul în care lumea se schimba. Dar nu o făcea în bine*”.

Ca evocator și martor al întâmplărilor, din prima pagină a povestirii, autorul o aduce în prim-plan pe doamna Mimi, personajul principal, într-un moment rar, când ieșea în oraș, urmată și bajocorită, ca întotdeauna, de o ceată de copii obraznici. Prăvălia spre care se îndrepta era salvarea.

Portretul doamnei e conturat cu linii sigure: e în vârstă, are „*ochii mici și șireți, parcă de viezure, care abia se zăreau de sub peruca blondă, năpârlită, cândva cârlionțată, pe*

care, de cele mai multe ori, și-o punea cu fața în spate...”. Domnul Bucșa o salută întotdeauna respectuos, ca pe o persoană deosebit de importantă: „*Sărut mâinile, doamnă colonel...*” Și imediat autorul introduce în narațiunea-cadru o povestire situată într-un plan al trecutului, astfel Doamna Mimi ar putea fi considerată și o povestire în ramă.

Evocarea introdusă începe abrupt: *Doamne, ce s-a ales din doamna Mimi?... O mândrețe de femeie era! Și ce-a ajuns!*

Doamna Mimi era fiica generalului Armand Marcu. Locotenent în timpul Primului Război Mondial, cu riscul vieții, a dezertat din armata austro-ungară și a trecut la români. În al Doilea Război Mondial, general, a luptat împotriva rușilor, fiind devotat Țării și Regelui.

Fiica generalului se remarcă prin frumusețe și eleganță. S-a căsătorit cu tânărul ofițer Neagoie, formând o familie dintre cele mai respectate din Blaj. Comunismul însă a schimbat fața țării și destinele oamenilor, „*În Blaj arestările se țineau lanț (...) Aproape că nu era zi în care să nu auzi de cutare preot, ori cutare profesor, ori cine știe de cine că a fost arestat. Și asta a durat ani de zile. Ani lungi cât veacul în care lumea se schimba. Dar nu o făcea în bine.*

Generalul a murit în închisoarea din Sighet, s-a prăpădit și colonelul.

(continuare în pag. 8)

(urmare din pag. 7)

Oamenii din oraș erau speriați și când ieșeau din case „mergeau cu capul în pământ ca și când ar fi vrut parcă să nu vadă pe nimeni, ori - cine știe? - să nu fie văzuți”.

Închizându-se în singurătatea odăiței ce i-a fost lăsată la confiscarea casei, doamna Mimi a trăit o pustiire sufletească, la care autorul nu se oprește, dar care poate fi reconstituită doar privind-o după trei-patru ani de la drama familiei și a societății, când a ieșit în oraș și aproape nimeni nu a recunoscut-o. Prăbușirea interioară era evidentă: „...se îmbrăca, parcă, în adins, ca o zurlie”. Toată îmbrăcămintea era roasă de timp, pantofii stâlciți, picioarele descărnate și pieptul plin de mărgele ieftine de sticlă strident colorată. Și totuși, batjocorită, nu și-a uitat rangul și pe nerușinații care se țineau după ea: „îi privea de sus, cu dispreț, ca o grofoaică. Dacă cineva s-ar fi uitat atunci cu atenție în ochii ei, ar fi descoperit pentru o clipă parte din frumusețea femeii care fusese odată fiica generalului Marcu”.

Într-o dimineață, femeile aduse în casa ei, din care a fost izgonită, au găsit-o moartă, îmbrăcată cu haine bune, în jur cu fotografii de familie și pe măsută, un plic cu bani, pe care era scris caligrafic: „Pentru funeralii”.

Cuvinte greu de citit și de înțeles: „Pe-n-tru fu-le... Nu!... Fu-re-la... No!... Fu-ne-la-rii... Pentru funelarii... Cine o fi aia?”

Dispărea o lume și apărea alta...

Cu Popa Sandu, ultima povestire din volum, Ion Moldovan reintră în tragedia Bisericii Greco-Catolice, nu numai prin actul nedrept și nemeritat al desființării și persecuției, dar și prin soarta preoților care au avut curajul să-și afirme credința catolică și fidelitatea față de Biserica lor prigonită, refuzând să abjure și să treacă la Biserica Ortodoxă. Distrugerea Bisericii Greco-Catolice s-a făcut după un plan prin care trebuia să dispară nu numai cultul, dar și toate valorile lui spirituale și culturale, preoții și familiile lor, totul...

Când s-a schimbat rânduiala lumii știute, buna și creștineasca rânduială, s-a schimbat în tragedie și viața Părintelui Alexandru Circa din Ogra, comună nu departe de Tg.Mureș. Sunt zeci de ani de atunci și totuși, „și astăzi oamenii, cei mai bătrâni, ce-i drept, vorbesc despre popa Sandu, nu și-au uitat creștinii păstorul...”

Povestirea începe direct: „Vrednic bărbat a fost popa Sandu. Tare și dârz bărbat. Câți ca el?”

La încheierea Războiului, sătenii din Ogra, ca lumea de peste tot, se așteptau la reluarea normalității vieții, veștile aduse de cei ce se întorceau acasă din război, despre comunism, cu un alt fel de viață, cu totul străină, cu altfel de oameni, erau vești ce treceau pe lângă ei, nu erau de crezut. Dar le auzeau și de la popa Sandu: „că vor

(continuare în pag. 9)

(urmare din pag. 8)

veni vremuri grele pentru țară și că însăși Biserica lui Cristos Domnul va fi supusă la aspră și și crâncenă încercare". Treptat, sămânța de neliniște începea să încolțească în inimile oamenilor. Neașteptat de repede, veștile înspăimântătoare ce străbăteau satul erau urmate de fapte înspăimântătoare: „*L-au luat pe popa Sandu! L-au ridicat pe popa Sandu!*”

Se observă la Ion Moldovan preocuparea de a relata, pentru perioadele de persecuție, conduita omului de caracter în fața constrângerilor care urmăresc să-i distrugă convingerile, credința și sentimentele, „cetatea interioară”. Conflictul acestor scrieri este de natură tragică, astfel de oameni sunt puși în situația de a lupta cu o putere ce-i depășește și sunt sortiți morții, și cu atât mai mult aceste pagini se impun prin seriozitate și demnitate.

Autorul relatează câteva fețe ale acestui conflict adânc uman trăit de popa Sandu... Ceea ce nu știau opresorii era că alegerea preotului, pentru orice fel de situații ce apar în viață, era făcută în momentul hirotonirii.

La prima arestare, iese la lumină zbuciumul din suflet: grija este pentru copii: „*Eu o să plec acum. Tu să ai grijă de copii. Dacă vrea Domnul, o să mă întorc*”, îi spune soției. Și pentru biserică: „*Ai grijă de biserică, baciul Ilarie, și rugați-vă pentru mine*”.

După un timp, a revenit acasă,

era însă mereu amenințat cu viața copiilor: „*Dar nu uita de copii și de nevastă... Gândește-te la asta (...)* *Gândește-te bine, popă... Se pot întâmpla atâtea...*”

Se aștepta la o nouă arestare, la ultima. Și-a pregătit credincioșii să rămână fideli credinței lor: „*Lumea se uită la noi, la credincioșii Bisericii Unite. Priveliște suntem lumii...O, iubiți credincioși, să nu fim o turmă de Iuzi*”, și le repeta îndemnul PSS. Ioan Suci.

Biserica le-a fost închisă, dar popa Sandu a găsit un loc tănuit, undeva, pe malul Mureșului, acolo celebra Sfinte Liturghii și oamenii l-au urmat. Până într-o zi...

La arestare, Părintele a intrat într-un alt timp, într-o altă lume, auzea și nu auzea porunca: „*Mișcă-te odată, banditul!*”, nu putea decât să-și privească copiii și să-și șoptească: „*Copiii mei, copiii mei... N-o să-i mai văd niciodată... Vai, dragi copiii mei...*”

Popa Sandu a fost dus la pușcărie, „*la Sighet, și de acolo nu s-a mai întors*”.

Cu acest sentiment apăsător se încheie volumul „*Strigoaica*”, dar arta povestirii, portretele, analizele subtile și profunde ale sufletului, oralitatea limbii, toate ne conving de valoarea deosebită a cărții prezentate.

Otilia BĂLAȘ

“C’est ce que derange qui fait vivre”

Cardinal Alexandru Todea

„Chânes et terreur”

- L'evêque martyr Alexandru Rusu -

Mgr Alexandru Rusu fut le cinquième évêque gréco-catholique mort dans les prisons communistes pour le seul motif de ne pas avoir accepté de passer à l'Église Orthodoxe ainsi que le voulait le régime communiste.

Il était né à Săulia département du Mureș, le 22 novembre 1884, et fut l'un des douze enfants du prêtre gréco-catholique Rusu.

Il étudia la théologie à Blaj et à Budapest, et en 1910 il devint prêtre célibataire et nommé professeur de théologie à Blaj, dont il resta longtemps recteur de l'Académie théologique.

Comme professeur, il se distingua par une intelligence exceptionnelle. Il fut rédacteur du journal Unirea (l'Union) et de la revue Cultura creștină (La Culture Chrétienne). Il écrivit ces études et des articles profondément religieux et patriotiques des intérêts vitaux du peuple roumain.

En 1918-1920 il fut le secrétaire général du Conseil directeur pour la préparation de la Grande Union de 1918.

En 1930 il fut consacré premier évêque du diocèse de Baia Mare, créé le 15 août 1930.

Mgr Alexandru Rusu ne cessa de manifester beaucoup de courage et d'énergie dans l'organisation de l'activité pastorale du diocèse dont il avait la charge.

Il fut élu métropolitain de l'archidiocèse de Blaj en 1946, mais ne fut pas reconnu par le gouvernement de Petru Groza.

(a suivre)

PAGINI BILINGVE

Asociația „Prietenii Bisericii Greco-Catolice Române”, Blaj

„Ceea ce ne deranjează ne face să trăim”

Cardinal Alexandru Todea

„Să pregătim leagănul inimii”

- „Episcopul Martir Alexandru Rusu” -

Episcopul Alexandru Rusu a fost al cincilea Episcop greco-catolic care a pierit în închisorile comuniste, doar pe motivul că nu a acceptat trecera la Biserica Ortodoxă, așa cum voia regimul comunist.

S-a născut la Șăulia, județul Mureș, la 22 noiembrie 1884, ca unul din cei doisprezece copii ai preotului greco-catolic Rusu.

A urmat Teologia la Blaj și Budapesta, iar în 1910 este hirotonit preot celibatar și numit profesor de teologie la Blaj, apoi mult timp rector al Academiei Teologice din aceeași localitate.

Ca profesor, s-a distins printr-o inteligență deosebită. A fost redactor al ziarului Unirea și al revistei Cultura Creștină. A scris studii și articole profund religioase și patriotice, apărând interesele vitale ale poporului român.

Între anii 1918-1920 a fost secretar general al Consiliului Dirigent pentru pregătirea Marii Uniri din 1918.

În 1930 a fost consacrat ca primul Episcop al Diecezei de Baia Mare, nou înființată (la 15 august 1930).

Episcopul Alexandru Rusu a manifestat totdeauna mult curaj și energie, asigurând ordinea în activitatea pastorală a Diecezei pe care a condus-o.

A fost ales Mitropolit al Arhidiecezei de Blaj în 1946, dar nu a fost recunoscut de Guvernul Petru Groza.

(va urma)

Eminența Sa Cardinal Lucian Mureșan

„Întru mulți ani!”

La 23 mai, pentru împlinirea celor 90 de ani de viață, îl rugăm pe Dumnezeu să-l binecuvânteze și să-l răsplătească pe Eminența Sa Cardinal Lucian Mureșan, pentru credință, mărturia ei și fidelitate, pentru a fi preot al lui Isus în vremuri întunecate sau senine. Și să-i dăruiască sănătate și viață îndelungată ca să conducă destinele Bisericii noastre. Pe Sfânta Fecioară Maria o rugăm să-i fie aproape, ocrotitoare și sprijin.

Credincios, Preot, Episcop și Mitropolit, tot ce a fost și este viața Eminenței Sale, a fost un drum greu, este, de altfel, drumul oricărui greco-catolic.

„Drumul Bisericii Greco-Catolice din România nu a fost niciodată ușor; după cum demonstrează vicisitudinile sale. În decursul veacurilor i s-a cerut acesteia o dureroasă și grea mărturie de fidelitate față de exigența evanghelică a unității”, afirma Sfântul Părinte Ioan Paul al II-lea în *Scrisoarea Apostolică pentru al treilea Centenar al Unirii Bisericii Greco-Catolice din România cu Biserica Romei.*

Arhiepiscopul, Cardinal Lucian Mureșan, s-a născut la 23 mai 1931 în localitatea Firiza, astăzi, un cartier al Municipiului Baia Mare. Este al zecelea din cei doisprezece copii ai familiei Petru și Maria Mureșan, o familie cu credință în Dumnezeu și dragoste și

devotament pentru Biserica Greco-Catolică. Gândul de a deveni preot în familie i-a licărit... Și tenacitatea care a dus la împlinirea lui, în vremuri vrăjmașe și primejdioase, atunci când „vocația” era neîndoielnică, tot de la familie o avea.

A urmat școala primară în comuna natală și a continuat gimnaziul, o școală profesională și liceul la Baia Mare, la finalul căruia, s-a înscris la Școala de ofițeri de aviație, pe care a absolvit-o, dar statutul de greco-catolic i-a interzis practicarea profesiei.

În timpul când Biserica Greco-Catolică era scoasă în afara legii, Episcopul Marton Aron al Diecezei Romano-Catolice de Alba Iulia a primit cinci tineri greco-catolici, câte unul pentru fiecare dieceză, la Institutul Teologic Romano-Catolic din Alba Iulia; în acest grup era și tânărul Lucian Mureșan. Când, în anul școlar 1958/1959, Departamentul Cultelor a aflat despre existența grupului de români - aceștia erau în anul IV - și a intervenit pentru excluderea lor, Arhiepiscopul a refuzat exmatricularea, dar tinerii, sub presiunea autorităților, au trebuit să părăsească Institutul. IPS Marton Aron, văzând tristețea ce-i apăsa sufletul studentului Mureșan, l-a încurajat: *„Dacă Dumnezeu vrea să fii preot, vei fi !”*

În această perioadă Lucian
(continuare în pag. 13)

Mureșan a lucrat ca muncitor necalificat la o carieră de piatră, apoi la Direcția Județeană de Drumuri și Poduri Maramureș, până la pensionare, în 1990.

S t u d e n t u l Lucian Mureșan a continuat Teologia în clandestinitate și a fost hirotonit preot de către Episcopul Ioan Dragomir, o hirotonire în taină, celebrată în subsolul unei clădiri din Cluj-Napoca, la 19 decembrie 1964.

Apostolatul clandestin al Părintelui Lucian Mureșan s-a desfășurat în cuprinsul localităților apropiate Municipiilor Satu Mare și Baia Mare și în zona Maramureșului, un apostolat din care făceau parte și alți preoți tineri, prieteni apropiați și de încredere, cum erau Alexandru Mesian, actualul Episcop de Lugoj, și fratele său Simion. Această activitate pastorală a ajutat pe mulți să nu-și piardă credința. Amintirile aceluși timp rețin trăsătura specifică a preotului clandestin Lucian Mureșan: „*Noaptea era preot, ziua lucra la șosea*”.

La 25 aprilie 1985 a încetat din

viață Episcopul Ioan Dragomir și, în anul următor, Mitropolitul Alexandru Todea, în urma consultării Capitulului diecezan, l-a numit pe tânărul preot Lucian Mureșan Ordinarius al Episcopiei de Maramureș.

După obținerea libertății Bisericii, la 3 martie 1990, Papa Ioan Paul al II-lea l-a numit Episcop de Maramureș, era al treilea Episcop al Eparhiei: primul a fost Alexandru Rusu, astăzi Fericitul Episcop Martir, al doilea a fost Ioan Dragomir, Episcopul din clandestinitate, și al treilea, Lucian Mureșan.

La 27 mai 1990, a fost consacrat
(continuare în pag. 14)

(urmare din pag. 13)

Episcop odată cu Episcopul Vasile Hossu al Eparhiei de Oradea. Celebrarea consacrării s-a făcut de către Mitropolitul Alexandru Todea, delegatul papal, Arhiepiscopul Guido del Mestri, și Episcopul Ioan Ploscaru al Lugojului. Consacrarea s-a celebrat sub Cerul lui Dumnezeu, la Monumentul Ostașului Român de pe Câmpia Tineretului, Catedrala nefiindu-ne nici până astăzi restituită de către Biserica Ortodoxă.

Noul Episcop de Maramureș a pus bazele activității pastorale în Eparhie și a deschis primul „Institut Teologic” de grad universitar la Baia Mare.

În 1994 este numit Arhiepiscop și Mitropolit, iar în 2005, prin ridicarea Bisericii Române Unite la gradul de Arhiepiscopie Majoră de către Papa Benedict al XVI-lea, devine primul Arhiepiscop Major al Bisericii Române Unite. Și tot Papa Benedict al XVI-lea, în februarie 2012, l-a înălțat la demnitatea de Cardinal. Al treilea în Biserica noastră, după Iuliu Hossu și Alexandru Todea... Prin această decizie se recunoșteau *„jertfa și meritele Sfintei Biserici Române Unite cu Roma, Greco-Catolică”* și, totodată, oferea și un semn de întărire a credinței.

Fiecărei generații îi este dată lupta împotriva Răului. La scoaterea în afara legii a Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, la Martiriu și moartea Episcopilor

Sfinți, Valeriu Traian Frențiu, Vasile Aftenie, Ioan Suci, Tit Liviu Chinezu, Ioan Bălan, Alexandru Rusu și Iuliu Hossu, la întemnițarea Episcopilor consacrați în clandestinitate, când triumful Răului părea definitiv, o altă generație de tineri greco-catolici a continuat lupta cu Răul și astfel viața Bisericii Greco-Catolice nu a încetat. Între mărturisitorii Bisericii noastre din acel timp este înscris și numele Preotului Lucian Mureșan, care, cu smerenie, devotament și încredere făcea să nu fie uitat îndemnul PSS. Ioan Suci: *„Nu vă vindeți credința, nu faceți compromisuri în fața Adevărului, viața e o luptă cu sinele, demnitatea omului provine din a rămâne, fidel, cu Isus”*.

O parte a vieții sale Preotul Lucian Mureșan a trăit-o într-o continuă rezistență și luptă împotriva Răului, iar cealaltă parte în rezidirea Bisericii noastre și a Binelui.

Revista „Calea desăvârșirii” mulțumește Eminenței Sale Cardinal Lucian Mureșan pentru că este un fidel cititor al modestei noastre scrieri, simțim astfel că ne susține și ne încurajează.

„Rugăm pe Atotputernicul Dumnezeu, prin Preacurata Fecioară Maria, să dăruiască Preafericirii Sale deplină sănătate, multe haruri cerești, bucurii pentru a conduce mai departe turma încredințată păstoririi Sale”.

Otilia BĂLAȘ

A fost odată evenimentul Fatima... și a rămas actual

“A avea credință, a se converti, a se ruga pentru pace și a alimenta speranța, sunt mesaje pe care Maria le-a încredințat celor trei păstorași în aparițiile care au avut loc în 1917 la Fatima”. Asta e ceea ce susține cardinalul José Saraiva Martins, portughez, fost rector al Universității Pontificale Urbaniana, fost secretar al Congregației pentru Educația Catolică, fost prefect (acum emerit) al Congregației pentru Cauzele Sfinților.

Intervievat de Zenit (periodicul: Lumea văzută din Roma), cardinalul a explicat că ceea ce s-a întâmplat la Fatima a avut repercusiuni foarte importante în Biserică și în lume. Și pentru necredincioși aparițiile de la Fatima sunt o istorie foarte concretă, nu sunt îndoieli cu privire la realitatea a ceea ce s-a întâmplat. Maria a apărut celor trei copii și ceea ce Sfânta Fecioară Maria a spus celor trei păstorași este de actualitate foarte mare. Mesajul Mariei – a continuat Saraiva Martins – este compus din patru apeluri care îi interesează pe toți.

Primul este apelul la **credință**, Sfânta Fecioară Maria cere să aibă credință pentru că omul tinde să decadă în timp ce Dumnezeu nu trădează. Oamenii din acel timp se îndepărtau de credință, un fenomen pe care-l vedem și astăzi. A pierde credința înseamnă și a pierde umanitate. Sfânta Fecioară Maria a făcut un apel pentru a avea o credință neabstractă, o credință

concretă, trăită, care umple existența.

Cardinalul a continuat susținând că **al doilea** apel este invitația la **convertirea** inimilor la Dumnezeu. Desigur, convertirea la Dumnezeu comportă în mod necesar și apropierea tot mai mult de frați și de surori. Nu ne putem apropia de Dumnezeu dacă nu ne apropiem de frați, nu putem să-l iubim pe Dumnezeu dacă nu-i iubim pe ceilalți. Acesta este aspectul central al convertirii : recunoașterea Milostivirii lui Dumnezeu, un Dumnezeu care este bun și milostiv.

Expresia concretă și trăită a iubirii față de Dumnezeu comportă în mod necesar iubirea față de frați, independent de originea lor, de istoria lor, de religia lor, pentru că toți suntem frați, fi ai unui singur Dumnezeu creator.

Al treilea apel este invitația la **rugăciunea** pentru pace și **penitență**. “Sfânta Fecioară Maria – a precizat Cardinalul – a spus în 1917 să se roage pentru pace. A subliniat că dacă omul se convertește, se roagă și face pocăință, războiul se va termina, altminteri va fi un alt război. Și a repetat copiilor să se roage pentru pace”.

Mesajul de la Fatima este un mesaj de pace și a explicat Cardinalul că originea locului în care au avut loc aparițiile, Cova da Iria, derivă de la cuvântul grec irene care înseamnă pace.

(continuare în pag. 16)

Deci, este foarte semnificativ că mesajul de pace este dat într-un loc al cărui nume derivă de la cuvântul grec pace.

Al patrulea apel este acela de a alimenta speranța. “Astăzi omenirii – a afirmat cardinalul – pare că-i lipsește speranța, Dumnezeu este negat și realitatea s-a restrâns, tinerii par plictisiți, nu există un scop mare pentru care să se bată, visuri dezamăgite, există tristețe. În acest context Fatima este un mesaj de speranță. Omul are nevoie de credință, să se convertească la Dumnezeu și la frați, are nevoie de pace și are nevoie de speranță. Acestea sunt cele patru capitole fundamentale ale mesajului de la Fatima și pentru acesta este de cea mai mare actualitate”.

Chiar dacă evenimentele petrecute la Fatima, par de acum încolo să aparțină trecutului, chemarea Fecioarei la convertire și penitență, pronunțată la începutul secolului XX, păstrează și azi o actualitate stimulantă. Invitația insistentă a Mariei la penitență nu este decât manifestarea grijii sale materne față de soarta familiei umane, care are nevoie de convertire și iertare. Pentru oamenii acestor timpuri parcă îl auzim pe profetul Ieremia, care zice: *“Ei n-au ascultat glasul Meu și nu și-au plecat urechile lor, ci au trăit după pofta și îndărătnicia inimii lor rele și s-au întors cu spatele către Mine, iar nu cu fața [...]. Dar ei nu M-au ascultat și nu și-au plecat urechea lor, ci și-au*

învârtoșat cerbicia și s-au purtat mai rău decât părinții lor. Și când le vei vorbi cuvintele acestea, ei nu te vor asculta, și când îi vei chema, nu-ți vor răspunde” (Ieremia 7,24-27).

Mesajul Fecioarei Maria de la Fatima rămâne mereu actual, îndemnând omenirea la convertire: “Nu mai păcătuieți, prea mult e vătămat Domnul Isus”. Între Dumnezeu și omenire sunt fărâdelegile care se săvârșesc, și care ar vrea să-l răstignească încă o dată pe Cristos. Păcatele împânzesc pământul și Spiritul nu mai are loc unde să poposească între oameni. Iadul dezvăluit celor trei păstorași este acum scos din adâncul pământului și adus între oameni. Războiul este o anticipare a lui. Războiul este rodul păcatului, ca durerea, ca moartea. În acest veac al timpurilor noastre, unde sensul transcendenței s-a pierdut, Fecioara Maria face apel la pocăință. Pocăința este stavila răului, scutul de diamant în fața fărâdelegilor. În acest timp când se tinde spre secularizare, pocăința trebuie să strălucească pe fruntea fiilor Bisericii, ca o mărturisire publică a despărțirii lor de patimile lumești.

Fatima se înalță ca un cuvânt profetic de denunțare a răului și de angajare pentru bine, prin promovarea dreptății și a păcii, prin punerea în valoare a celuilalt și prin respectul pentru demnitatea fiecărei ființe umane.

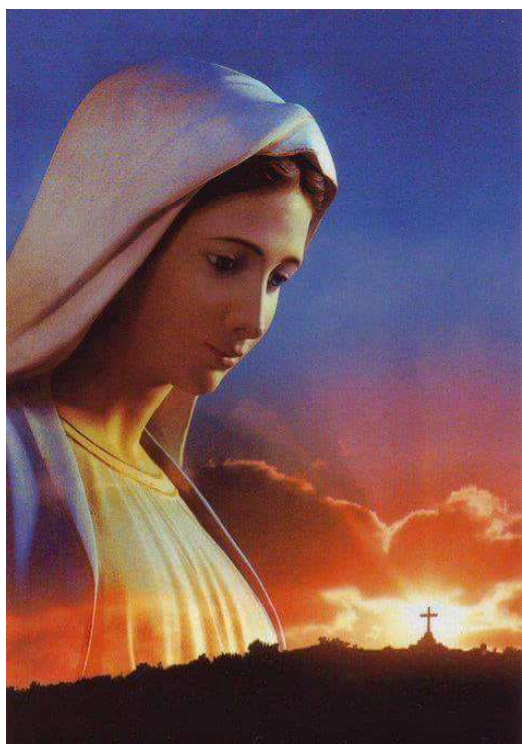
Pr. Traian DOBRATĂ

Despre speranța frumuseții, despre frumusețea credinței...

Suntem în frumoasa lună Mai, lună închinată Preacuratei Fecioare Maria, preafrumoasa noastră Mamă Cerească care, în cel mai recent mesaj (25 april. 2021) către noi, dat la Sanctuarul din Medugorje, ne spune: *„Dragi copii vă cer să dați mărturie în culorile primăverii despre credința voastră, și fie ca acesta să fie o credință a speranței și a curajului. Fie ca în nicio situație credința voastră să nu se clatine, nici în aceste vremuri de ispite. Cu mult curaj umblați cu Cristos cel Înviat spre Cer, care este țelul vostru. Eu vă însoțesc pe această cale a sfințeniei și vă așez în inima mea Neprihănită. Vă mulțumesc că ați răspuns chemării mele.”*

Felul în care Preacurata noastră

Moto: „Fie ca Maria să-ți împodobească sufletul cu florile și parfumul noilor virtuți și să-și așeze mâna pe creștetul tău. Stai mereu în prezența acestei Mame cerești, fiindcă Ea este marea ce trebuie traversată pentru a ajunge la malul splendorii veșnice în Împărăția zorilor.” (Sfântul Padre Pio)

Mamă asociază frumusețea credinței cu frumusețea naturii ce renaște acum, în Mai, este felul Ei de a ne vorbi, ca de fiecare dată, despre DUMNEZEU.

Este EL în Creația Sa, pentru noi, copiii Săi, în splendoarea frumuseții ce ne înconjoară pretutindeni. Asemenea culori în pomii, copacii înfloriți, înfrunziți deja bogat, iarba, florile - splendoare înmiresmată, lumina strălucitoare a soarelui, ploile așteptate, binevenite, viețitoarele ce au scos pui noi, drăgălași... trezesc în noi valuri de uimire și recunoștință. Sufletul omului curat, purificat prin Patima Lui Cristos și Sfânta SA Înviere, e pregătit și se umple de speranță, trăind cu bucurie nouă fiecare zi, întâmpinând cu deschidere spre DAR parcursul ei plin de încercări și de ispite. Sufletul curat, plin de bunăvoire. Îl avem noi oare împodobit astfel?

Este o întrebare care ne-o putem pune fiecare încă din zori. Întrebarea în sine ne va așeza ...pe cale. Ajutorul

(continuare în pag. 18)

(urmare din pag. 17)

ne este mereu aproape. Mama noastră Cerească ne spune mereu: „*Eu sunt cu voi, Eu nu vă las singuri, copiii mei,... Eu vă însoțesc mereu pe această cale a sfințeniei și vă așez în Inima mea Neprihănită...*” Trebuie doar să credem, să trăim convinși că suntem iubiți, că nu suntem lăsați niciodată singuri ...și ne vom liniști. Chiar și în aceste vremuri tulburi în care sănătatea, siguranța zilei de mâine, pacea lumii în care trăim ne sunt amenințate, trăiește și frumusețea. Iar frumusețea este o dovadă de iubire divină, este o șansă de a te bucura, iar bucuria ce naște speranță înseamnă credință. Este ceea ce ni se oferă și depinde numai de noi cum o întâmpinăm. Preacurata, frumoasa Fecioară Maria, care-și mărturisea vizionarilor sursa frumuseții ca fiind bogăția IUBIRII Sale, să ne fie confidenta de fiecare moment. Să-i vorbim simplu, firesc ca Mamei noastre încredințându-i fiecare gând, intenție, vorbă, faptă...

Am citit de curând o carte -elogiu mamei-, în care autorul, Eric Emmanuel Schmit, îndurerat de plecarea mamei sale la Cer, mărturisea: „*Dintotdeauna mama îmi lărgea zilele la dimensiunile unui poem; trăiam de două ori, o dată pentru a mă bucura de ele și încă o dată pentru a i le relata. O dată pentru mine, și o dată pentru ea. Evenimentele pe care le traversam alcătuiau o poveste care-i era destinată, pe care încercam*

să o limpezesc, pândindu-i privirea curioasă, provocându-i reacții revelatoare și pentru sensul celor trăite...” *

Cât de mult am fi mai fericiți dacă am face la fel nu doar cu cei dragi, dar mai ales cu Mama Cerească pe care toți o avem alături.

Când citim cărți scrise cu sufletul, când ne încântăm de înțelepciunea, talentul, frumusețea semenilor noștri, suntem categoric mai bogați. Frumusețea ne este DĂRUITĂ !

Să fim deschiși spre ea, spre colaborarea cu ea, spre vorbirea „față către față” cu ea. Să ne-o scoatem „la vedere”, fiindcă ea este acolo, în fiecare dintre noi și pretutindeni în jurul nostru și este prilej de bucurie, de trăire în har, spre mântuire.

Este luna Mai, luna dedicată Mariei și să spunem și noi, precum Padre Pio: „*Frumoasă Mamă, tu ești atât de frumoasă! Dacă nu ar fi vorba de Credință, oamenii ar crede că ești o zeiță. Ochii tăi sunt mai strălucitori decât soarele. Ești frumoasă Mamă și te glorific în (frumusețe) ea. Te iubesc. Te rog ajută-mă!*” **

Maria-Mirela FILIMON

---

* Eric Emmanuel Schmit, *Povestea unei Iubiri pierdute*, Ed. Humanitas, 2020

** Padre Pio de Pietrelcina, *O zi bună vă doresc, Un gând pentru fiecare zi din an*, Foggia, 1972

Papa Ioan Paul al II-lea

„Maria, Totus tuus!”

Mottoul marian întipărit pe stema pontificală a Sfântului Părinte Papa Ioan Paul al II-lea este mărturia devoțiunii personale față de Sfânta Fecioară Maria, iar Anul marian (1987) proclamat de Papă a îndreptat privirile creștinilor spre Maria. Ceea ce simțea și trăia Papa era firesc, pentru că „Ea a fost prezentă la însăși nașterea Bisericii, una și universală dintru început”.

Devoțiunea a traversat viața lui Karol Wojtyła din perioada formării sale și până la sfârșit, o devoțiune cristică, consolidată prin Sf. Louis-Marie Grignion de Montfort.

A iubit Czestochowa, Lourdesul și Fatima, a iubit tot ce era legat de Sfânta Fecioară. În 2004, de la Lourdes se auzeau în toată lumea cuvintele prin care Sfânta Fecioară se prezenta Bernadetei și lumii: „Que soy era Imaculada Councepcion!” Era 15 august, Sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului și Sfântul Părinte celebra Sf. Liturghie la Grota Massabielle, la 150 de ani de la proclamarea dogmei Neprihănitei Zămislirii de către Fericitul Pius al IX-lea.

Cu Fatima se intră în istoria dureroasă a atentatului de la 13 mai 1981, din Piața Sfântul Petru, când teroristul Mehmet Ali Ağa a atentat

la viața Suveranului Pontif Ioan Paul al II-lea, trăgând asupra lui câteva focuri. A fost rănit nu numai Papa, dar și două turiste americane aflate în apropiere.

A făcut aceste pelerinaje la Sanctuarul de la Fatima pentru că atentatul a avut loc la 13 mai, ziua apariției Preacuratei celor trei copii.

Cei care au pregătit atentatul n-au luat în seamă importanța zilei de 13 mai și puterea Preacuratei...

Blânda Fecioară Maria veghează asupra omenirii, asupra noastră, a tuturor, și ne susține și ne încurajează în această înfruntare dintre Bine și Rău, care Rău, în lumea tot mai îndepărtată de Dumnezeu și dezorientată de astăzi, este tot mai amenințător.

În parc...

Suntem aici, cu ochii larg deschiși
Spre verdele acesta de lumină
ce-și strigă bucuria cu vorbe adunate
din glasuri de copii ieșiți târziu din case,
eliberați și ei, ca orice vietate
din chinga adunatelor zidiri...
Suntem aici și lacul e o deltă, un paradis
ce ni s-a fost clădit de cei ce cred
în tâlcuirea gestului ce spune
că totul ni s-a dat și e permis:
să copiem cu inima cea bună
modelul viu ce Domnul l-a gândit...
Suntem aici, copii, maturi, bătrâni și
suntem împreună
cu pescăruși, țestoase, nuferi, iriși,
păpădii și papură și stuf,
sălbaticile rațe, lișițe și alte păsări
și pești de soiuri nouă neștiute,
copaci, și flori ce nu i-am mai văzut...
aici, în parcul larg înconjurat de îngustimea
orașului în care viețuim în iureș tern,
în iureșul cel gri,
norod bogat, uimit de tot ce ne cupinde
făptura noastră vie, din dorul cel de Sus,
pământ și apă, ciment, mașinărie,
și om și plantă și tot ce ni s-a spus
să-mbrățișăm cu gestul de iubire,
primind, clădind și iarăși dăruind...
respir adânc de vie mulțumire.

Maria-Mirela FILIMON

Colectivul redacțional

Director: prof. Otilia BĂLAȘ

Secretar de redacție: Pr. Olimpiu TODOREAN

Tehnoredactare computerizată: Pr. Olimpiu Todorean

Adresa: Redacția CALEA DESĂVÂRȘIRII
Str. Gen. Magheru, 3/5 - ORADEA -3700 (BH)